

Historische Kring Bussum ... Schoolkeuze in Naarden en Bussum anno 1812

Tijdens de Franse bezetting (die in dit deel van het land duurde van 1795 tot 1814) is in Nederland een geheel nieuwe "staatsinrichting" ingevoerd.

Belangrijke onderdeel van het Franse bestuursstelsel was het systematisch in kaart brengen van de maatschappij. Daartoe werden bijvoorbeeld het kadaster en de burgerlijke stand ingevoerd. Duizenden ambtenaren trokken door Nederland om op lijsten, lijsten van lijsten en daarvan nog eens lijsten van alles en nog wat te inventariseren.

Ook de onderwijssituatie in Nederland kwam aan de beurt. De gemeente Naarden (waarvan Bussum toen nog deel uitmaakte) werd bezocht door een inspecteur uit Amsterdam. Deze bracht op 25 januari 1812 rapport uit aan de prefect van het departement Zuiderzee (de provinciale indeling was in die tijd vervuld voor het Franse departementen stelsel).

Genoteerd werden de naam, leeftijd en huwelijkse staat van de leraar. En ook het aantal leerlingen en de hoogte van het schoolgeld. Per jaar betaalden in Naarden de 10 kostschool-leerlingen van de Waalse Kerk Fl. 600,- (een formidabel bedrag indertijd!). Volgens de Bussumse historicus De Vrankrijker bezochten vooral rijke Amsterdamse kinderen de Franse kostscholen in Naarden. Omstreeks 1670 waren het er nog drie, met elk 30 leerlingen. De 12 leerlingen van Marie van den Berg betaalden Fl. 20,- per jaar. In Bussum was het lager onderwijs aanzienlijk goedkoper: de lessen van Everard Huisman kostten tussen de Fl.2,- en Fl 2,60 per jaar (12 stuivers = 60 cent).

Interessant zijn de "Observations" van de inspecteur. Over de school van de 22-jarige Marie van den Berg noteerde hij: "Cette Ecole est nouvellement établie et promet de devenir bonne on y enseigne le Français". Blijkbaar was juffrouw Van den Berg in staat om Franse les te

geven. Een belangrijk lesonderdeel, gezien de toekomst van Nederland anno 1812. De voorganger van de Waalse Kerk Jean Ulrich Anosi zal de Franse taal zeker machtig zijn geweest. De inspecteur was (uiteraard) juichend: "Cet Institut est fort fondederé. Mr. Anosi fait d'excellent élèves et il leur donne une education complete". De stevige verankering van dit internaat bleek relatief: de Waalse gemeente werd kort na het vertrek van de Fransen opgeheven. In het sindsdien voor opslag gebruikte gebouw is nu het Comeniusmuseum gevestigd.

De onderwijssituatie in het arme dorpje Bussum (toen zo'n veertig boerderijen) was in 1812 van een geheel andere aard. "On est assez satisfait de cet instructeur. Les legers salaires empechent qu'on en aije un meilleur". Het salaris van de schoolmeester, die 40 leerlingen onder zijn hoede had, was wel bijzonder laag.

Met bijbanen kon meester Huisman het hoofd boven water houden. In het laatste nummer van Bussum Historisch Tijdschrift (juli 2006) schrijft Martin Heyne meer over de leefsituatie van de Bussumse schoolmeesters. Waarschijnlijk onder invloed van de moderne Franse politieke ideeën kon het dorpje Bussum in 1817 zich als zelfstandige gemeente afscheiden en haar eigen weg gaan. Het ontwikkelde zich in de bijna twee eeuwen sindsdien tot een welvarende forensengemeente met tientallen scholen voor alle vormen van onderwijs. Met andere woorden: "une education complete"

Tekst: Hans Jonker

De jaarvergadering van de Historische Kring Bussum is op 11 september in ons documentatiecentrum aan de Huizerweg. Leden zijn van harte welkom. Aanvang 20.00 uur.

Rijksarchief Haarlem

des Ecoles publiques établies dans l'arrondissement de Amsterdam
et des Institutions qui les dirigent.

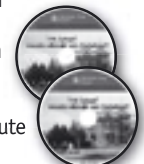
Noms et noms des établissements	Compagnie ou établissement	Nombre de maîtres	Nombre de élèves	Observations
Berg van den Marie	Naarden	1	12	Cette Ecole est nouvellement établie et promet de devenir bonne on y enseigne le Français
Everard Huisman	Bussum	1	40	Les legers salaires empechent qu'on en aije un meilleur
...

Lees verder!
Themanummer over het Spiegel.

Het kost 5 euro en is o.m. te koop bij Boekhandel Los. Tevens is er een fiets- en wandel-

route beschikbaar voor een rondje villa's kijken. De rondwandeling is ook op dvd gezet. Kunt u de route thuis nog eens bekijken.

Historische Kring Bussum

Huizerweg 54
1402 AD Bussum
www.histkringbussum.nl